

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde
Box 161 76
103 24 STOCKHOLM

Datum 2012-06-21
Dnr 32-2011-0736

Årsredovisningen för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde 2011

Riksrevisionen har granskat årsredovisningen för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (NMW), daterad 2012-02-22. Syftet har varit att bedöma om årsredovisningen är rättvisande.

Med anledning av de iakttagelser som har gjorts, vill Riksrevisionen fästa överintendentens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2012-09-07 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1. Sammanfattning

Riksrevisionen har noterat brister hos NMW avseende efterlevnad av lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) samt bokföring av mellanhavanden med Stiftelsen Prins Eugens Waldemarsudde (Stiftelsen). Motsvarande brister avseende LOU har år 2011 redovisats i rapport till myndighetens ledning. Motsvarande brister avseende mellanhavandena med Stiftelsen har tidigare under ett par år avrapporterats muntligt till ledningen.

Härutöver vill Riksrevisionen uppmärksamma överintendenten på att det finns vissa brister i den interna styrningen och kontrollen avseende varulager och kontanta medel. Enhetliga värderingsprinciper för varulager saknas och rutinerna för inventering följer för närvarande inte god redovisningssed.

2. Lag om offentlig upphandling följs inte

Under 2010 års revision granskades NMW:s upphandlingsrutiner. Granskning visade att det fanns brister i NMW:s rutiner för inköp av varor och tjänster. Det saknades bland annat rutiner för att förhindra att det maxbelopp (ca 0,3 mnkr) som har införts avseende direktupphandling överskreds. Iakttagelserna avrapporterades till myndigheten i en revisionsrapport.

Även år 2011 har NMW gjort avsteg från LOU. Avstegen bedöms gälla inköp uppgående till totalt upp till ca 20 mnkr. Den största delen avser bevakningstjänster (närmare 10 mnkr). NMW har skriftligen informerat Konkurrensverket om detta avsteg.

Riksrevisionen bedömer därtill att NMW har gjort avsteg från 15 kap. 3 § LOU avseende omfattningen av direktupphandling i fall där inga undantagsregler kan åberopas. Totalt summerar dessa avsteg till ca 3,1 mnkr.

Slutligen har NMW gjort ett antal inköp för större belopp utan föregående upphandling, där myndigheten motiverar förfarandet med hänvisning till undantagsreglerna i 4 kap. 5 § 2 punkten LOU avseende konstnärliga skäl och monopolsituationer. Riksrevisionen har i årets granskning inte närmare bedömt riktigheten i dessa motiveringar. Rättspraxis på området är för närvarande begränsad.

I årsredovisningens not 6 till *Övriga driftskostnader* (s. 50) upplyser NMW kort att det finns brister i myndighetens upphandlingsrutiner: *Av de brister som redovisades i myndighetens upphandlingsrutiner föregående år, har flertalet åtgärdats under 2011. Resterande är påbörjade.*

Riksrevisionen bedömer att denna information inte på ett tillräckligt tydligt sätt återger omfattningen av de brister som fortfarande föreligger. Effekterna av dessa brister är att dels att myndigheten kan drabbas av högre kostnader än nödvändigt, genom att myndigheten inte utnyttjar de möjligheter till konkurrensutsättning som är en av lagens utgångspunkter. Dels riskerar NMW att drabbas av marknadsskadeavgifter.

Riksrevisionen rekommenderar att NMW fortsätter att arbeta för att LOU ska följas, vilket bl.a. omfattar att ta fram och implementera rutiner för att gränsen för direktupphandling inte ska överskridas.

3. Det finns ingen skuld till Stiftelsen

Under balansposten *Övriga skulder* redovisas en skuld om ca 1,5 mnkr till Stiftelsen. Motsvarande skuld föregående år uppgick till ca 2,0 mnkr. I årsredovisningens not 25 till *Övriga skulder* (s. 52) lämnar myndigheten följande information: *Skulden till stiftelsen PEW består av det överskott (exkl. krukförsäljning) som genererats i PEW:s verksamhet under 2009 och 2010. Viss tveksamhet råder om huruvida dessa medel disponeras av PEW. NMW har valt att, i avvaktan på regeringens utredning om PEW:s framtida organisationsform hantera resultatet på samma sätt som tidigare år, d.v.s. balansera det vidare till kommande år.*

Riksrevisionen har under de föregående två åren muntligt påpekat att detta sätt att redovisa är felaktigt. Det kan inte bli frågan om att NMW har en skuld till Stiftelsen av de redovisade skälen. Om det uppstår ett överskott i museets Prins Eugens Waldemarsudde (PEW) verksamhet (exkl. butiksresultatet) tillhör detta överskott myndigheten NMW där PEW ingår. Överskottet ska därför öka balansposten *Myndighetskapital*. Hur detta överskott ska användas beslutas ytterst av myndighetschefen.

Om det uppstår överskott i PEW:s verksamhet som ökar NMW:s myndighetskapital, kan Stiftelsen välja att minska sina bidragsutbetalningar till PEW kommande år.

Riksrevisionen rekommenderar NMW att intäktsföra det positiva resultatet om ca 1,5 mnkr som härrör från PEW. Beloppet ska öka myndigheten NMW:s *Myndighetskapital*. Myndighetskapitalet disponeras enligt myndighetschefens beslut, vilket innebär att beloppet ändå kan vara tillgängligt för verksamheten vid PEW.

4. Rutinerna för inventering bör förbättras

NMW har inventerat både kassor och varulager med anledning av årsbokslutet. Riksrevisionen har dock noterat att rutinerna för tillgångar som ska inventeras per bokslutsdagen brister.

4.1 Inventering ska ske i nära anslutning till bokslutsdagen

NMW har inventerat lagret för butikerna på Nationalmuseum (NM) och PEW vid två olika tidpunkter. Vid NM inventerades lagret i huvudsak den 30 december med viss komplettering den 12 januari. Vid PEW inventerades lagret den 6 januari. Båda museibutikerna höll öppet mellan bokslutsdagen och respektive inventeringsdag, vilket innebär att det redovisade lagervärdet inte överensstämmer med det faktiska värdet på balansdagen. Om inventering inte sker på bokslutsdagen, måste det inventerade värdet justeras för både inleveranser och försäljning. Någon sådan justering har inte gjorts.

De likvida medlen inventerades först den 12 januari 2012. Sådan inventering ska ske antingen efter stängning den sista dagen på året eller innan öppning den första dagen efter årsskiftet.

Riksrevisionen rekommenderar NMW att inventera berörda kassor och varulager i omedelbar närhet till bokslutstidpunkten. Om inventering görs vid annan tidpunkt, ska rörelserna i lagret mellan inventeringstidpunkten och bokslutet dokumenteras och lagervärdet korrigeras så att det motsvarar det faktiska lagersaldot per bokslutsdagen.

4.2 Inventeringsförrättare ska utses

Inventeringen av likvida medel har utförts av den ordinarie kassapersonalen. Enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter till 22 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring ska inventeringsförrättare utses för såväl kontantkassor som varulager. Inventeringsförrättarna får inte vara samma personer som är direkt ansvariga för tillgångarna. NMW har inte fattat några sådana beslut om inventeringsförrättare.

På grund av den särskilda risken för oegentligheter avseende kontanter bör likvida medel inventeras av två personer i förening. Båda personerna bör underteckna inventeringsprotokollet och därmed intyga kassabehållningen.

Riksrevisionen rekommenderar att myndigheten inför kommande bokslut fattar beslut om inventeringsförrättare för både kontantkassor och varulager. Inventeringsförrättare får inte vara samma person som har ansvaret för den löpande hanteringen av kassor och/eller varulager. Inventeringsförrättaren ska signera inventeringsprotokollet och därmed intyga tillgångarnas existens vid inventeringstillfället.

5. Värdering av varulagret bör förbättras

NMW har inga myndighetsgemensamma värderingsprinciper för varulager. Olika principer tillämpas vid NM respektive PEW.

Enligt ESV:s föreskrifter 5 kap. 10 § förordning (2000:606) om årsredovisning och budgetunderlag, ska varulager värderas till antingen

anskaffningsvärdet eller det verkliga värdet. Med verkligt värde avses återanskaffningsvärdet eller nettoförsäljningsvärdet. Lagret vid NM värderas till anskaffningsvärdet, medan lagret vid PEW värderas *utifrån* försäljningsvärdet – dock i vissa fall till ett värde som inte överensstämmer med vare sig återanskaffningsvärdet eller nettoförsäljningsvärdet.

I varulagret finns ett antal egenproducerade böcker/kataloger. På grund av att värdet av dessa inte motsvaras av en inköpsfaktura, är det svårare att fastställa anskaffningsvärdet för dessa. Enligt myndighetens interna regler ska det finnas en kostnadskalkyl för de egenproducerade böckerna/katalogerna. Kalkylerna skulle kunna användas som grund för lagervärderingen. Riksrevisionen har efterfrågat sådana kostnadskalkyler för ett urval av dessa produkter, men inga kalkyler har presenterats för oss.

Riksrevisionen rekommenderar NMW att utarbeta och tillämpa myndighetsgemensamma värderingsprinciper för varulagret. Vidare *rekommenderas* att myndigheten upprättar kostnadskalkyler för de egenproducerade böckerna/katalogerna i enlighet med myndighetens interna regler och att kalkylerna används som grund för värderingen av lagret.

Ansvarig revisor Marie Örtengren har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Caroline Zakrisson har varit föredragande.

Marie Örtengren

Caroline Zakrisson

Kopia för kännedom:

Regeringen

Kulturdepartementet

Finansdepartementet (budgetavdelningen)